

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

5. köide Tallinnas, teisipäeval, 4. novembril 1924 Nr. 43 (87)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

J. S.: Tolliunioonid ajaloo ja Eesti-Läti tolliliit.

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eesti asjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise- ja
väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate aru-
anded

Igale ärimehel tarvilikud praktilised teated kau-
banduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

**Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel**

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale 2000.
 pooles " " 500.- " 1000.-

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“, tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
pooleaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetuse aadress: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 4. novembril 1924. Nr. 43 (87)

Sisu: Toimetuse kommentaar. J. S.: Tolliunioonid ajaloos ja Eesti-Läti tolliliit. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 3. novembril 1924.

Läti-Eesti tollileping.

Meie tänane artikkel valgestab Läti-Eesti tollilepingu kavatsusi üleüldisest ajaloolisest seisukohast ja tema autor sattub just selle ajaloolise vaatluse põhjal pessimistlikesse meeleolusse, mis tema arutustes üsna teraval kujul nähtavale tuleb. Autori arvates puudub Lätis ja Eestis üks eeltingimine tolliliiduks ja see on nimelt loomulik ja põhjendatud tung poliitilise ja riiklise ühinemise järele. Peale selle arvab autor, et Eesti ja Läti majanduspoliitilised sihid lahkuvad on ja sellega lahkuvad ka tollide ühtlustamisel eeldama peab. Meie ei jaga autori viimseid kahtlusi. Kuigi ka üksikud vähesed lahkuvad olemas võiksid olla, siis on niisugused Läti kui Eesti majanduspoliitika lähtekohad ometi ühed ja needsamad ja ei peaks sel alal mingisuguseid põhjalikke vastolusid tekkima. Ning kuigi meid ei seo otsekohene poliitilise ühinemise tung, siis on ometi mõlemad rahvad aastasadade jooksul ühist saatust jaganud ja sellest on järele jäänud peale muu ka teatud ühised poliitilised huvid, mis kaugel ei ole teatud riiklisest ühistundest. Igatahes on selge, et Eesti ja Läti, kui iseseisvad riigid, ka tulevikus ühist saatust jagavad ja et üks ilma teiseta seista ei suuda. Sellepärast ei peaks käesoleva tolliliidu teostamine mitte nii raske olema, kui see meie artikli autorile näib.

See tuleb õige rõõmustaval viisil avalikuks ka nendest lühikestest teadetest, mis tollide ühtlustamise komisjoni tegevusest seni avalikuks on saanud. Pärast üldiseid

teatud mõttes üksteisele vastukäivaid deklaratsioonid mõlema riigi esitajate poolt on komisjoni praktiline töö siiski ootamata kergelt ja ilma suuremate lahkuminekuteta edasi läinud ning on lootust, et ta võrdlemisi pea ka õnnelikule lõpule viidakse. Tolliliidu praktilise täitmise esimesed aastad peavad meil näitama, kuipalju see leping mõlemale poolele kasulik on, ja arusaadav on, et ta ainult siis seisma võib jääda, kui mõlemad pooled temast tõesti kasu saavad.

Tollunioonid ajaloos ja Eesti-Läti tolliliit.

J. S.

18. aastasaja lõpul alanud riigivõimu tsentraliseerimine tõi enesega kaasa ka paljudes riikides tollipoliitilise ühinemise. Inglismaal kaotati Cromwelli ajal parlamendi poolt tollipiir Schoti ja Iiriga ära ja loodi ühine rahvuspiirkond; Prantsusmaal täitis selle ülesande revolutsioon ning Saksamaal võtab tollipiiride kaotamises Preismaa algatuse oma peale, kõrvaldades 1810 siseriigis alalhoidunud vahepealsed tollipiirid, ning luues ühes sellega Preisi kuningriigile ühise tollipiiri. Poliitiliselt oli Saksamaal küll juba varemalt 35 iseseisvast riigist liit loodud, kuid majandusliselt olid osariigid tollipiiride läbi üksteisest lahutatud. Ühise Preisimaa tollipiirkonna loomisega tõusis päevakorraks ka kogu Saksa rahvusliku majanduspiirkonna ühendamine. Preisimaa võttis selle ülesande teostamise

algatuse juba sellega enese peale, et ta end teistest liidu maadest tollipiiriga eraldas ja transiit-tollid niivõrd kõrged määras, mis naabritele kaupade läbiveo merele peaaegu võimatuks tegi. Mõne aasta jooksul kujunes liidu maades meeoleolu niisuguseks et Saksa kaupmeeste ja töösturite selts märgukirjaga liidu maapäeva poole pööras, kus seisukorda järgmiselt kujutati: „38 tollipiirkonda halvavad Saksa siseturu läbikäimist ja avaldavad Saksa liidu tegevuses peaaegu samasugust mõju, kui köidetaks inimesel kõik kehaliikmed kinni, et veri ühest liikmest teise ei saaks voolata. Et Hamburgist Austriasse, Berliinist Helveetsiasse kaubelda, peab 10 riiki läbi rändama, 10 tolli ja seadust läbi uurima ning 10 korda tolli maksuma. Kes aga õnnetuks piiril juhtub elama, kus kolm või neli riiki kokku satuvad, see peab kogu oma elu väenuliste tolliametnikkude ja piirivalvurite hulgas mööda saatma ning temal pole kodumaad“. Edasi seletatakse, kuidas Saksa kaupmehed kadedusega üle Rheini Prantsusmaale vaatavad, kus vabalt kaubeldakse Põhjamerest Vahemereni, ja Rheinist Pürenei mägedeni, ning märgukirja lõpus tähendatakse, et nende samade sakslaste jõud, kes Hansa ajajärgus ilmakaubandust sõjalaevade kaitsel oma kätes pidasid, sumbub nende tollivallide rägastikku ära.

See dokument tõendab näitlikult, misuguseks eluküsimuseks suure siseturu ja tolliliidu loomine Saksamaal sai. Kuidas tolliliidu lõpulik kujunemine ajalooliselt arenes, selle kirjeldus ei mahu käesolevasse kokkuvõttesse, ainult rõhutame seda, et tolliunioon eestkätt Saksa majandusliku piirkonna laiendamise hädatarvilikkuse pärast oma lõpukuju omas, ning samal ajal saadi juhtivates ringkondades selgesti aru, et Saksamaa rahvuspoliitiline ühinemine võis sündida ainult majandusliku koostöö alusel.

Mis Saksamaa tolliuniooni kaudu võitis, sellele küsimusele annab Motz järgmise vastuse: suurel maa-alal, mis enesesse 27 miljoni elanikku mahutab, on siseturu läbikäik tähtsam kui väliskaubandus: esimeses võib kapitaal aastas kolm ringkäiku teha, kuna väliskaubanduses ainult kord. Üksikute Saksa osariikide siseturg laienes tolliliidu läbi 20–200 korda. Sellele seltsivad veel rahaasjanduslikud edud ning kolmandaks – poliitiline võit. Kui see riigiõigusline tõde on, et tollid ainult poliitilise eraldumise tagajärg on, siis peaks see ka tõde olema,

et nende riikide tolli ja majanduslik ühinemine ühel ajal ka poliitilise süsteemi ühtlustamise kaasa toob. Suurema jao Saksa osariikide vahelised tollimüürid langesid õöl vastu 1. jaanuari 1834. Sündmust tervitati rahvahulkade poolt suure vaimustusega: tee Saksa majanduslikule arenemisele ja alus rahvuslikule ühinemisele oli näidatud.

Helveetsias olid kantonaaltollid kuni 1832 aastani maksvad. Ka siin sündis ühise tollipiirkonna loomine Saksamaaga ühesugustel motiividel ning 1848 aastal vastuvõetud liidu põhiseadus lõi Helveetsiasst majandusliku ja poliitilise üksuse.

Kogu majanduslik ja poliitiline vool tüüris läinud aastasaja algul selle poole, et killustatud maalasid ühte liita, mis kogu oma olemise, rahvusliku ühistunde ning ajaloolise arenemise läbi ühte pidid kuuluma. Hollandi ja Belgia, kui kaks majanduslikult täiesti erinevat osa, said Viini kongressi poolt kunstlikult kokku liidetud, kuid juba 1830 aasta viis nad uuesti lahku. Hollandi asus vabakaubanduse radadele, kuna Belgia enesele kaitsetollid ümber tõmbas. Kui selle järele Belgias majanduspiirkonna kitsus end kohe tunda andis, hakati türu laiendamise võimalusi otsima, ning see oli üks põhjustest, miks Belgia ja Prantsuse tolliuniooni kava päevakorrale kerkis, mille kohta vist öelda võib, et see esimene kavatsus oli – kahte täiesti iseseisvat ja suveräänset riiki tolliuniooni heita. Missugune oli aga tol ajal Prantsuse sisemine seisukord? Juuli revolutsiooni järele asus monark troonile, kes oma majandusliku programmi esimeseks teesiks rahvusliku tööstuse loomise seadis, et Prantsusmaad inglise kaupade sisseveost päästa. Sellelt seisukohalt juhti ka kaubanduspoliitikat kaitses ja isegi keelutollide abil, et siseturg oma maa tööstuse jaoks alal hoida. Sarnases olukorras taheti siis Belgias tolliuniooni abil Prantsusmaale Hollandi läbi kaotsi läinud turgu tagasi võita. Kava üksikasju kõrvale jättes, tähendame, et Prantsuse töösturid sellele otsekohe oma veto peale panid, rõhutades, et kava maksmapanek Prantsuse kudumis- ja rautatööstusele kadu tähendaks. Rakendati rida teadusmehi tööle, kes seletasid, et Belgia ja Prantsuse majandusliku liitumise korral saaks Belgia neutraliteet rikutud, sest tolliunioon olevat ettevalmistus poliitilisele unioonile. Kava kaitsesid ja toetasid Prantsusmaal vabakaubanduslased. Kuna aga poliitiline võim töösturite kätes seisis, siis lükati Belgia ettepanek Prantsuse tööstuse huvides ilma

tõsisele kaalumisele võtmata tagasi. Vabakaubanduslased said vast ainult järele mõtelda, et majanduslikes ja poliitilises elus tegelik jõudude vahekorid võidu otsustab, mitte aga puupaljaid ideaalid. Belgia ja Prantsuse tolliunioon oli vaevalt saanud Prantsuse vabakaubanduslaste päevakorrast kaduda kui üks nende poolehoidjatest 1837 aastal „Revue des deux Mondes'is“ uute kavatsustega esile tuli, mille järele Prantsusmaa, Belgia, Helveetsia ja Hispaania omavahel n. n. Lõuna uniooni pidid looma (Union du Midi). Kava kokkuseadja oli Leon Faucher. Selle kava teostamisega pidi Faucher arvates küll Euroopa solidariteedi poliitikale alus pandama, kuid ometi ei jõudnud kava teoreetiliste arutamiste valdlast kaugemale.

Lõpetades sellega läinud aastasaja esimese poole tollipoliitiliste ühinemiste vaatlust, võime seda ajajärku järgmiselt iseloomustada: alates Prantsusmaaga ja lõpetades Saksaga, Helveetsiaga, Belgiaga jne. oli igal pool majanduspoliitiline kurs sinna poole sihitud, et rahvuspoliitilisi jõude konsolideerida. Igal pool püüti rahvuslitselt ühineda, et rahvusliku tööjõu viljakat jaotust läbi viia.

Aastasaja keskel, nimelt 1849–50 a tõstetakse Austria poolt tolliliidu küsimus Austria-Ungari, Saksa liidu ja Põhja-Itaalia vahel päevakorraks. Arutuste aluseks saab Austria kaubandusministri Brucki kava, mis oma kokkuseade poolest kõikide hilisemate tolliuniooni plaanide eeskujuks on seisnud. Tolliuniooni teostamine pidi algama kaubalepingu sõlmimisega, mis järkjärgulist tollide ühtlustamist neljas perioodis ette nägi, millele lõpuks täielik tolliühendus pidi järgnema. Üleminek täieliku tolli ja kaubandusliku ühinemisele pidi võimalikult lühema aja jooksul sündima. Saksamaal, eriti aga Preisimaal, ei leidnud Brucki kava kuigi suurt poolehoidu, kardeti nimelt, et Austria tolliuniooniga nagu tagant ukse kaudu Preisi mõju Saksa liidus oma kätte püüab kiskuda. Austria tööstus oli tol ajal võrdlemisi nõrgalt arenenud ning püsis riiklike abisummade ja kaitsetollide kunstlikul toetusel. Austria oli aga iseenesest veel enam kui Preisimaa põllumajanduslik riik ning suurema osa rahva juures ei leidnud kaitsetollid poolehoidu. Kuid valitsus tugenes Böömimaa, Sileesia ja Lõuna-Austria kodanlusele, kes oma ettevõtetele kaitsetolli nõudsid. Saksamaal oldi selle vastu Põhja põllumajanduslikus ringkonnas ja kau-

banduses vabakaubanduse poolehoidja ning ka väljaveo võimeline tööstus ei olnud selle vastu. Ainult Lõuna-Saksas püüti kaitsetollide juures. Et Brucki tolliuniooni kava järele unioon kõrgete tollidega pidi ümbritsetud saama, siis asus Preisimaa Austria vastu vabakaubandust kaitsma, Preisimaa juhtivad ringkonnad Bismarckiga eesotsas otsustasid tolliuniooni sõlmimisega viivituspoliitikat ajada. Selleks sõlmiti 1853 a. esialgne kaubandusleping kus tolliuniooni puudutav artikkel järgmisel kujul üles võeti: 1860 aastal tulevad mõlema lepinguosalise volinikud kokku, et lõpuliku tolliuniooni sõlmimist kaalumise alla võtta. Ei peaks aga tolliuniooni sõlmimine tagajärgi andma, siis tulevad vähemalt läbikäimise hõlbustused ja mõlema riigi tollitariifide ühtlustamine läbi viia. — Kui 1860. a. lähenes, ei tahtnud Preisimaa tolliunioonist enam midagi teada: Saksamaa tööstus oli vahepeal suuri edusamme teinud, üksikud tööstusharud pidasid ilmaturul juba edukat võistlust, ning kaitsetollidele baseeruv tolliliit Austriaga ei pakkunud Saksamaa tööstusele enam suuremat huvi. 1862 aastal sõlmiti Prantsusmaaga tingimisteta enamsoodustuse alusel kaubaleping, sellega võeti Austria-Saksa tolliuniooni sõlmimisel iga sugune võimalus ära, sest Austriale antavad hõlbustused oleks erandita ka Prantsusmaale üle läinud. Austria protesteeris küll 1853 a. lepingu rikkumise vastu, mis ka Lõuna-Saksamaal (Baieris) toetust leidis, kuid Preisimaa hoolis vähe nendest protestidest. Bismarck seletas, et majanduslik ekspansioon Läände tähtsam on, kui ühinemine kitsapiirilise Austriaga. Leping ratifitseeriti Preisi maapäeva poolt peaaegu ühel häälel ning lõpuks ka kogu tolliliidu poolt Bismarcki ähvarduse all, et Preisimaa Saksa tolliuniooni üles ütleb, kui teised osariigid Prantsuse lepinguga ei ühine. Saksa-Austria tolliuniooni nurjamineku põhjust nähti majandusteadlaste ringkondades kokkuvõetult järgmises. Tolliliitu kõlbavad ainult sarnased maad, kelle majanduslikud ja poliitilised huvid kestvalt ühised püsivad, seda mõõdapääsemata eeldust ei olnud aga Saksa-Austria tolliuniooni juures mitte. Poliitiliselt koosnes Austria väga mitmesugustest rahvustest, sellepärast ei olnud Austrias ka rahvuslits poliitikat, mida aga Preisimaal kindlasti aeti. Ka valmis- ja tarvitamisvõimised polnud Austrials Saksaga ühesugused ning lisaks sellele kannatasid Austria rahaasjandus ja valuutaolud alaliste kriiside all.

Hilisem ajajärk tõendas, et Saksamaa õieti oli talitanud, et Saksa Austriaga majandusliselt väga vähe seotud oli. Majandusline läbikäimine Austriaga võrreldes teiste maadega oli vaevalt nimetamisväärne. Läänud aastasaja seitsmekümnendast aastast muutusid olud tolliuniooni mõttele veel vähem soodsaks; rahvuslike majanduspiirkondade loomine oli selleks ajaks Kesk- ja Lääne-Euroopas oma lõpuliku kaju omanud. Rahvusliku majanduse kindlustamise ja konsolideerimise peaabinõud hakati kõige pealt iseseisvas kaitsetollide poliitikas nägema, mille juures rahvaesituse ega valitsuse ennast mingil viisil teiste riikidega sellel alal ei tahtnud siduda. Pealegi said tollid riikide maksu- ja rahanduspoliitikas üldiselt mõduandva iseloomu, mis tollide tähtsust rahvamajanduses veelgi tõstis. Sellepärast on arusaadav, et edaspidine ajajärk tolliunioonide kavade täiesti majandusteadlaste kabinetidesse surub, kuna tegelikkude poliitikameeste programmide neid enam leida ei ole.

Et sisemaa turgu oma tööstussaadustele kindlustada, pööravad kõik maad peaaegu erandita vabakaubandusele selja, isegi põllumajandus hakkas oma saadustele kaitsetolle nõudma, et Ameerika põllusaaduste turule ilmumisele piiri panna, kõnelemata siis veel tööstusest, kus 1873 aastal meelivapustav üleproduktisioon üle elati, mis siseturu monopoliseerimise nõude oma produktiooni jaoks veel kindlamalt päevakorrale tõi.

See järsk majanduspoliitilise kursi muutus rahvuslikus kaitsetollide sihis sundis vabakaubanduslasi uute tolliunioonide kavadega esinema.

Nii avaldas 1879 krahv Molinari „Journal des Débats“ Kesk-Euroopa tolliuniooni kava, kusjuures ta Saksa tolliunioonist välja läheb, mis tema arvates samuti hulga iseseisvaid riike mitmesuguse tarvitamis- ja maksujõuga ühendab. Kas ei peaks siis võimalust olema tolliuniooni ka Kesk-Euroopas läbi viia? Fiskaalselt ei kaotaks ühinenud riigid mitte palju, sest et suurem osa tollisissetulekuid väljaspoolt Euroopat sisseveetavate kaupadelt saadakse, kuna ülejäänud tolli sissetulekute osa tollipiiride valvaks niikuinii ära kulutatakse. Et sarnase tolliliidu loomine raskustega seotud, seda ei salga ka Molinari, sest selgeks näituseks on siin isegi Saksa liidu juures ettetulnud raskused; tema kava põhjal tuleks aga liituda nii tõu kui ka keele poolest lahkuminevatel rahvastel, ning kelle

vahel sõbralikkude vahetõrgete loomine vaevalt mõeldav oleks. Kuid kas kõik need raskused siis tõesti ülepääsmatud on? küsib Molinari.

Ta toob näituseks raha-, posti-, telegrafi-unioonid, kus nendest raskustest üle on saadud, miks ei peaks siis see tolliuniooni juures võimalik olema. Ka ühise tollitariifi väljalaotamine ei tohiks raskusi sünnitada, kuna liiduosalisel maal peaaegu kõik ühesugusel arenemisastmel seisavad. (Liitu oleksid pidanud kuuluma Prantsusmaa, Belgia, Hollandi, Daani, Austria ja Helveetsia). Kava arutamiseks loodi viimasel maal isegi vastav komitee, kuid et sellest ainult kohalikud tööstus- ja kaubandusesitajad osa võtsid, siis ei annud komitee töö mingisuguseid tagajärgi. Kava saadeti Molinari poolt isegi Bismarckile läbivaatamiseks, kuid viimane lükkas esituse tagasi, tähendades, et rahvuslistel tööstustel on niivõrd erinevad huvid ning tolliseadusandlused üksteisest nii lahkuminevad, mis kokkuleppel igasugused alused ära võtab. Et selle kava maksmapanekul mingisuguseid lootusi ei olnud, seda näitab juba Helveetsia liidunõukogu poolt vastuvõetud otsus, mis just samal ajal tehti, kui Molinari kava komitees arutusel oli, ja mille järele kaitsetollide maksmapanek samuti tarvilikuks peeti, nagu see muudes maades läbi oli viidud, et madala tollitariifiga piiratud Helveetsia turgu väliskaupade üleujutamisest ära hoida.

Samuti tunnistas nõukogu tollitariifi tõstmise riigi sissetulekute suurendamise otstarbel tarvilikuks. Olgugi et Molinari kava veel paaril kongressil arutusele tuli, kuid poolehoidu ei võitnud ta ühegi riigi poliitikameeste poolt, sest kõikide riikide tolliaegne majanduspoliitiline hüüdsõna seisis iseseisvas kaitsetollide poliitikas.

Kuna täielikkude tolliunioonide kavade esitajatel õnne ei olnud, siis leidis ka majandusteadlasi, kes majanduspoliitiliste olukordadega tõsisemalt arvestasid ning kes täieliku tolliuniooni asemel sellele sarnanevaid ettepanekuid tegid. Tüüpilise tolliuniooni surrogaadina esineb Ungari majandusteadlase Mailekovits'i kava Saksa ja Austria liitumise kohta. Mõlemad moodustaksid omavahel niisuguse tollipoliitilise ja majandusliku üksuse, et kaupade sissevedu Saksa-Austria-Ungari tolliliidu piirkonda ühisele tollitariifile alluks. Eraldatud saaks ainult monopoliseeritud ja aktsiisi alla kuuluvad kaubad. Nende kaupade jaoks jääks igal maal eraldi tariif ning nende kohta oleks ka sisemine

tollipiir maksma jäänud. Minul ei ole kahjuks käepärast kava teksti, et selle juures lähemalt peatada, kuid kavas on ka tolli sissetulekute jaotamise viis ette nähtud, ning ühtlasi oli ära väidatud, kuidas kava tehniliselt läbi viia. Muu seas sisaldas kava nõuet, et kaubalepinguid võiks Austria ja Saksa pärast liidu teostamist ainult ühiselt sõlmida. Kui raske aga selle kava läbiviimine oleks olnud, tähendab Dr. Pentmann, seda tõendab juba harilikkude kaubalepingute sõlmimine, kus mõne tollialanduse juures kuude kaupa istuti, enne kui kokkulepet suudeti luua. Arusaadavalt oli sel kaval sama vähe edu, kui eelmistel.

Nagu eelpool kirjeldatud kavades näha, oli tolliunioonide ülesandeks esiteks, kiirelt ja väga teraval kujul võimule pääsenud kaitsetollide poliitika muutmine, ning, teiseks väljapääsu leidmine majandusliselt kitsaks jäänud rahvuslistest piiridest ning püüd kõige pealt naaberriikides laienemise võimalusi otsida. Need eesmärgid jäid aga tolliunioonide abil saavutamata, kuna riikide rahvuslised ja majanduslised huvid selleks üheliia vastolus seisid.

Tegelik poliitika valis tolliuniooni asemel rahvusliku majanduspiirkondade laiendamise abinõuks kaubalepingu, mida iga riigi majanduslikkudes huvides palju paenduvamalt ära võis kasutada, kui üldist tollipoliitilist ühinemist.

Meie ei puuduta siin küsimust, missugust osa Kesk-Euroopa riikidel läinud aastasaja lõpul turgude võitmise mõttes nende koloniaal-poliitika etendas, meie tähendame ainult seda, et selle poliitika head tagajärjed omalt poolt muul määral kaasa mõjusid, et tolliunioonid majanduspoliitilises ilmas oma endise tähenduse kaotasid. Ainult põllumajanduslistel kongressidel kõneldi veel vahete vahel tolliunioonist Euroopa riikide vahel, et Ameerika viljale takistusi teha. Kuid sarnase uniooni teostamise võimalusse uskusid ka nendest kõnelejad ise vaevalt.

Tõsisemalt tuli tolliuniooni küsimus aastasaja vahetusel veel Inglismaal tema asumaadega päevakorra, ja peaasjalikult selle tõttu, et tolliunioonis Saksa eeskujul Briti riigi konsolideerimise tõsist abinõu nähti.

Ühise majanduspiirkonna loomise kavatsustes läksid arvamised lahku: igal asumaaade konverentsil ja kaubanduskodade kongressil tõusid uued kavad esile, mida põhimõtete järele kolme liiki võib jaotada: 1) tolliunioon vabakaubanduslisel alusel kogu riigi piirkonnas; 2) Briti riigi osari-

gid ajavad iseseisvat kaubanduspoliitikat, kuid Ühendatud kuningriiki muust maadest sisseveetavatelt kaupadelt võetagu 2% kauba väärtusest maksu — n. n. tollilisa maksu süsteem; 3) terve rida preferentsstolli süsteeme. Esimene plaan seisis ainult õige lühidat aega päevakorral, kuid ka kaks teist kavatsust on tagajärjeta jäänud, ainult selle erandiga, et Kanaada 1897, Uus-Meremaa 1903 ja Austraalia 1907 Briti kaupadele preferentsstollid maksma panid, ilma et nendele Briti poolt tollipoliitiliselt midagi vastu oleks antud.

Tolliliidud väljaspool Euroopat.

Omal ajal, kui Briti tolliliidu küsimus päevakorral seisis, kujunesid asumaades enestes ühised majanduspiirkonnad. Juba 1867 oli Kanaada majanduspiirkond loodud, hiljem Lõuna-Aafrika tollipiirkond, ning 1901 ühinesid kuus iseseisvat Austraalia asumaad, kusjuures sisemised tollipiirid ära kaotati ning ühine tollivalitsus loodi. Kuid Austraalias ei ole mitte ainult tollipoliitilise ühinemisega tegemist, vaid ka seadusandline, kohtu- ja fäidesaatev võim luuakse liidule ühine. Mõõduandvateks liidu loomise teguriteks tuleb siin pidada ühelt poolt suurema majanduspiirkonna moodustamise tarvidust ja teiselt poolt üksikute asumaaade ühiseks rahvuslikuks riigiks liitumist. Siin on tolliuniooni teostamine Saksaga ühiste olukordade ja püüete juures sündinud.

Läinud aastasaja viimasel veerandil tõusis tolliuniooni mõte ka Põhja- ja Lõuna-Ameerika vahel päevakorra. Mõtte algataja oli P. A. Ühisriikide riigi sekretäär Blain, kes 1884 aastal kõigile Ameerika riikidele ettepaneku tegi ühist konverentsi kokku kutsuda, et mitmesuguseid poliitilisi ja majanduslisi küsimusi arutada, mis Ameerika riikide koostöösse puutuvad. Konverentsi kutses tähendatakse muu seas: „Meie välispoliitika peaks Ameerika poliitika sõna laiemas mõttes olema, poliitika mis rahu, sõprust ja kaubanduslist arenemist võimaldaks“. Konverentsi eesmärgiks seati tolliuniooni sõlmimise võimaluste kaalumine Põhja- ja Lõuna-Ameerika riikide vahel. Konverentsi komisjonis töötati ka resolutsioon välja, mille järele mitmesuguste Ameerika rahvuste ühinemine ühte tolliuniooni ette oli nähtud, kusjuures ühine tollitariif maksma oleks pidanud ning tollisissetulekud kõikide riikide vahel ühetaoliselt ära oleks jaotatud, kuid täiskoosolekul tunnistati komisjoni kava vastuvõtmatuks.

Hilisematel konverentsidel tehti veel katseid tolliuniooni vahevormidega kuid ka nendel katsetel ei olnud mingisugust tagajärge. Tolliuniooni sõlmimise nurjamineku põhjuseid tuleb siin Ameerika riikide lahkumisevates poliitilistes ja fiskaalsetes huvides otsida. Nii Lõuna- kui ka Kesk-Ameerika vabariigid olid niivõrd oma iseseisvuse külge köidetud et nad oma kaubanduspoliitikas, eriti aga rahapoliitikas tegevuse vabadust milgil tingimisel kitsendada ei tahtnud. Miks nad Blaini sõnu uskuda ei saanud, et Ameerika riikide vahelist poliitikat mitte jõud vaid sõprus peaks juhtima, on poliitilistest tõdedest ilma seletusteta selge. Kuid poliitiliste raskuste korral ei olnud ka majanduslised takistused mitte vähem ülepeaematud.

Lõuna- ja Kesk-Ameerika riigid seisavad väga elavas kaubanduslises ja veel elavas rahanduslises läbikäimises Euroopa suurriikidega; oleks nad Põhja-Ameerikaga majanduslikku liitu astunud, siis oleks nad endid varsti Põhja-Ameerika majandusliku surve all tunnud. Põhja-Ameerika tööstusringkond oleks muidugi tolliuniooni abil heameelega Lõuna-Ameerika turud oma saadustele monopoliseerinud, kuid Põhja-Ameerika põllumehed oleks teiselt poolt, tolliunioonile kogu jõuga vastu hakanud, et mitte oma huvisid tööstuse omadele ohvriks tuua. Sellest näeme, kuidas Ameerika tolliuniooni kavatsused õieti samasuguste raskuste juures kokku varisesid, nagu see Euroopas oli sündinud: iga riik kaitsku oma majanduslist iseseisvust, loogu oma majanduslisele seisukorrale vastav tollitariif ning turgude leidmiseks sõlmitagu kasulikud kaubalepingud, ilma et tolliuniooni peale oma majanduspoliitilisi võituseid tarvitseks rajada, — nii oli tolleaegne majanduspoliitiline hüüdsõna.

Käesoleval aastasajal on veel üksikutes majandusteadlaste ringides tolliunioonidest kõneldud, kuid siin ei ole enam uute kavadega esinetud, mis tähelepanu ärataks, vaid on katsutud teoreetiliselt selgitada neid põhjuseid, miks senised tollipoliitiliste ühinemiste katsed õnnestanud ei ole. Ajalugu ei tunne üleüldse ühtegi tolliuniooni teostamist, kus selle teostamise juhtijaks mitte rahvusliku riigi loomise püüd pole olnud. Nii Saksa kui ka Austraalia tolliliidu juures, siis Helveetsia kui ka Itaalia majanduspiirkondade liitumise juures ühinesid sarnased maalad, mis tugeva rahvusliku ühistunde ja osalt ühise keele läbi ning aastasadasi kestnud ajaloolise ühtekuuluvuse kaudu

nagu tolliuniooniks loodud olid; kuna teiste tolliunioonide kavatsuste juures need eeldused puudusid, siis tuleb nende kavatsuste tagajärjeta jäämise peapõhjust just nimet. asjaoludes näha, mille juure seltsivad ka veel järgmised kõrvalpõhjused: 1) Ükski riik ei soovi majanduslisel alal oma iseseisvusest tolliuniooni kasuks loobuda; 2) Ühise tollitariifi väljatöötamine on väga raske, kuna kaitsetollide tarvilikkus kõigis maades kaugeltki ühesugune ei ole; 3) Ühine tollipiir eeldab ka ühist tollivalitsust ning tollisissetulekute ärajaotamist üksikute liidu liigete vahel, mis mõlemad väga raske teostada.

Ainukeseks esineb senini Euroopas Luksemburg — Belgia (varem Luksemburg Hollandi) tolliunioon, kus kaks iseseisvat riiki tolliuniooniks ühinenud, kuid Luksemburgi peale vaadatakse kui iseseisva riigivarju peale, mis ainult ajaloolistel põhjustel oma iseseisvuse nime alal on hoidnud, tegelikult seisis tema aga majanduslises varem täiesti Hollandi mõju piirkonnas, rahulepingust saadik aga Belgia mõju all.

Meie sõlmime praegu tolliuniooni Lätiga, (esialgu küll ainult oma saaduste suhtes, kuid eellepingu sõlmimise juures peeti ka täielise tollipoliitilise ühinemise võimalust silmas, ning nagu hilisemad teated kuulutavad, peavad lätlased täielist tolliuniooni oma eesmärgiks), ning küsime sellepärast täie õigusega, missuguste raskustega meil tolliuniooni juures võidelda tuleb ning mida meie tolliuniooni sõlmimise korral võita võiksim? Katsume vastust leida esiteks esimese küsimuse peale. Meie ei saa jagada kõige pealt nende arvamist, kes tollitariifi ja tolliseadusandluse ühtlustamist nii lühikese aja jooksul läbi lootsid viia nagu see lepingus ette oli nähtud. Siin ei taheta mitte tagant järele tark olla, vaid sellele otsusele jõuab juba iseenesest, kui enesele ette kujutada missuguse ülesandega meil õieti tegemist on. Meie seisame kõige pealt küsimuse ees, kas loome ühise tollitariifi vabakaubanduslise-, kaitse- või koguni keelutollide süsteemi alusel. Teadupärast on Läti tollisüsteem juba Kalningi esimest korda rahaministriks oleku ajast oma tööstuse kaitseüsteemile rajatud, ning nagu Riia olude tundjad kinnitavad, ei ole loota, et Läti võiks oma senisest tollipoliitikast enne loobuda, kuni nende tööstus tarvitajate kulul jalgu alla pole võtnud, mis aga vähemalt mõningaid aastaid aega võtab.

Meie ei saa oma tollitariifi kaitse süsteemiks pidada, olgugi et mõnel alal selles sihis talitada on püütud. Üldiselt püsivad meie tariifid Läti omadest läbtségi märksa madalamal ja ei ole arvatavasti loota, et riigikogu edaspidiseid tollikõrgendusi kergel käel heaks saab kiitma. Arusaadavalt tervitatakse kõrgendatud tariife eeskätt töösturite ringkondade poolt, kuid et laiemad tarvitajate ringid selle vastu saavad seisma see on kindel, sest tollikõrgenduste paratamata kaaslasena seltsib elukalliduse tõus. Kuidas ühine tariif lõpulikult kujuneb, on muidugi raske öelda, et aga ühise keele leidmine lahkuminevate tollisüsteemide juures raske saab olema ja et võitjaks arvata vasti see pool tuleb, kelle tollipoliitiline joon kindlam, selle juures ei ole vististi kahtlust.

Kui veel arvesse võtame, et uue tollitariifi väljatöötamine parlamentlise korra juures ühes riigiski kolme kuu jooksul mõeldav ei ole, siis seda enam on aeganõudev ühise tollitariifi maksmapanek kahe riigi jaoks korraga. Ning meil tuleb vist pikki aegu oodata, enne kui selle tööga valmis saadakse.

Millises seisukorras osutume aga siis, kui ühine tollitariif ja seadusandlus Lätiga maksma pannakse? See oleks kohustav lepingus ettenähtava tähtjani nii meil kui Lätis, ning edaspidised muudatused oleks võimalikud ainult sellekohastel vastastikutel kokkulepetel. Arvatavasti loodakse selleks eriline segakommisjon (Saksamaal nimetati seda tolliparlamendiks), kes kumbagilt poolt aegajalt tehtavad muudatused läbi vaatab, kokku lepib ja teatud muudatused vastavatele parlamentidele kinnitamiseks ette paneb. Arusaadavalt nõuab iga jousse astuv muudatus rohkesti aega ning sellega võiks ka leppida, kuna alalist tollide kõrgendust ja alandust rahvamajandusliselt soovitavaks ei saa pidada; kuid siia seltsivad veel teised asjaolud nimelt küsimus, kas meil on võimalik Lätiga kestvalt ühist tollipoliitilist joont pidada? Et sellele küsimusele vastust leida, peame meelde tuletama, et tollitariifil peale kaubandus- ja tööstuspoliitilise tähtsuse ka maksupoliitiline tähtsus on. Teadupärast moodustavad tollisissetulekud ligi veerand kogu meie riigi sissetulekust, ning ühise tollitariifi maksmapaneku korral kaotaks meie riigikogu esimese õiguse, kui nii võiks öelda, s. o. temal pole maksude määramisel enam täielikku tegevusvabadust, vaid riigikogul tuleb siin koos Läti parlamendiga otsustada, kas valida kaudsete või otsekoheste maksude

tee, või ehitada kirik keset küla. Riigikogu maksupoliitiline iseseisvus tumestatakse veel rohkemal määral edaspidi, kui tolliuniooni eellepingu par. 7 p. 4 teostamist leiab ja riigimonopolid ja aktsiisid ühtlustatakse. Meie teame väga hästi, missugust osa need ühes tollidega meie eelarves etendavad, ning sellepärast tõuseb esile põhjendatud kartus, kas suudame edaspidi alaliselt Lätiga nendel aladel ühist rada pidada, ning kas meie juba selle läbi rohkem käest ära ei anna, kui tolliunioon meile anda võib. Samuti on raske vastust anda kuivõrd meie oma tööstuse huvides tollipoliitiliselt Lätiga koos suudame sammuda. Meie vist ei eksi, kui arvame, et me täiesti ühesuguses sihis Lätiga areneda ei saa, selleks tarvitseb ainult silmas pidada Venest meile maha jäänud pärandusi (tekstiiltööstus, laevatehased jne.) ja meie erinevat tooresainete hulka (põlevkivi, tsemendi tooresaine, kartul).

Et lahkuminevad kapitaal- ja tooresainete tagavarad meie majanduslist arenemist Lätiga teises sihis arenema sunnivad, see laseb oletada, et meil ka tollipoliitiliselt Lätiga lahkuminevad huvid saavad olema. Kuivõrd meie maksu – tööstuspoliitikas iseseisvust ja tegevusvabadust tarvilikuks peetakse, see on leib täiesti valitsevate ringkondade ettenägemispoliitikast.

Järgmist raskust näeme tolliuniooni elluviimisel meie poolt juba sõlmitud ja edaspidi sõlmitavates kaubalepingutes teiste välisriikidega. Kõige pealt nõuaksid revideerimist Prantsuse, Soome ja Ungari kaubalepingute tariifilised osad, sest ei ole mõeldav, et meil senised lepingud ühise tollitariifi juures maksma võiksid jääda, sest vastasel korral kaotaks tollide ühtlustamine oma mõtte, kui kumbki lepinguosaline välisriikidele ühisest tollitariifist iseseisvalt alandusi hakkaks pakkuma. Arvatavasti luuakse Lätiga minimaal- ja maksimaaltariif, ning selle vahel jääb siis kumbkil poolel vabadus teistele välisriikidele soovitavaid tollialandusi anda. Kuni täieliku tolliuniooni sõlmimiseni jääks pooltel vabadus iseseisvalt kaubalepinguid sõlmida, peaks aga täielik tolliunioon teostatud saama, siis ei ole see teisiti mõeldav, kui Saksa tolliliidus, ning lepingud tulevad juba sõlmida ühiselt Lätiga s. t. ühe kontrahendina teiste välisriikidega. Kas selle juures suveräänsest riigist riigiõigusliselt seisukohalt veel juttu võib olla, seda küsimust meie praegu ei puuduta, meie tähelepanu köidab praegu küsimus, kuivõrd Lätile tolliuniooni läbi an-

lavad hõlbustused enamsooduse alusel teistele riikidele üle võivad minna, ja siin tuleb tähendada, et kui meie Inglise kaubalepingu sõlmimine samas tempos edasi läheb nagu see senini kestnud, siis võib väga kergesti juhtuda, et me Lätiga tollide ühtlustamises varem hakkama saame ja et me kõik need hõlbustused ka Inglismaale edasi anname ning Inglise kaubad tollivabalt Eesti turule laseme, sest see kaubandusline visiitkaart (nagu sarnaseid nootide kujul sõlmitud lepinguid rahvusvahelises elus nimetatakse), mis Inglismaaga 1920. aastal vahetatud, sisaldab eneses enamsoodustuse klauseli ilma erandita. Kuid tuleb loota, et kaubaleping Inglismaaga varem valmis saadakse, ning sellega oleks siin kartuse põhjustatud kõrvaldatud.

Lõpetame sellega nende raskuste käsitlemise, millega meil Eesti-Läti tolliuniooni sõlmimise juures arvestada tuleb, jättes puudutamata need eeldused, nagu ühine rahvus, keel ja lõpuliku poliitilise ühinemise eesmärk, mis ajaloos ettetulnud tolliunioonide juures pea ühinemise aluseks olnud, ja mis meil Lätiga puuduvad, samuti ka Riia ülivõimu maksvusele pääsemine L-Eestis, missugune küsimus ajakirjanduses mitmekülgsest arutatud.

Peatame lõpuks nende paremuste juures, mis meile tolliunioon anda võib. Nagu mäletame, katsus Läti rahaminister Kalning sellelepingu sõlmimise järele ajakirjanduses selgeks teha, et Eesti ja Läti ühinemine näitab kuidas 1+1 mitte ainult kaks ei ole vaid ka kolm võib olla. Sellega taheti rõhutada seda tähtsust, mis Eesti ja Läti tolliunioonil kahe maa edaspidises arenmises olla võib. Jättes vabaduse seda paradoksi uskuda või mitte, tähendame ainult, et Kalningil, kui optimistil sarnased üteldused põhjendatud võivad olla. Kõige suurem ja vist ka ainuke reaalne tolliuniooni võit seisab selles, et kumbkil poolel siseturg kaupadele poole võrra suureneb, ning kui see õige on, nagu mõned majandusteadlased seda väitavad, et siseturul raharingvool kolm kuni neli korda kiirem võib sündida, kui välisturul, siis ei võida meie oma saadustele mitte ainult pool suuremat siseturgu, vaid majanduspiirkonna laienemine ei jäta ka mõlema maa rahajanduse peale oma tervendavat mõju avaldamata. Missugusel määral meie rah-

vamajanduslised harud endid Läti omadega vastastikku kompenseerida võivad, kumba omad võidavad, kellel kaotavad, selle küsimuse peale on ka statistiliste andmete abil raske kindlat vastust anda. Rõhutame ainult asjaolu, et meie suurtööstused uniooni läbi mitte palju võita ei või, sest meil on teada, et üksikud nendest senini kuni 90% oma toodangust väljamaale on saatnud. Arusaadavalt aitab Läti piiride kitsus nende tööstuste turuküsimuse lahendamisel väga vähesel määral kaasa. Siseturu laienemise küsimust arutades, ei eksi meie vist oletuses, et meil statistilised andmed, mis teadupärast võrdlemisi ebatäpsed ja mida meil tolliuniooni juures liig suure hoolega ja täpsusega püütakse käsitada, seda õiget pilti anda ei või, mis tolliunioon meil turu mõttes suudaks anda. Selleks oleme majandusliliselt veel liiga sihi-kindluseta arenemise astmel, ning meie eksportkaupade vahekord võib Läti suhtes väga kiiresti muutuda, eriti aga siis, kui tollipiir nende kohta Lätiga ära kaotatakse. Üldiselt aga ei või kahelda, et tolliunioon siseturu juurevõitmise läbi meie majanduslikule arenemisele reaalselt kasu peab tooma. Hoopis problemaatilisem on aga küsimus, kui võrd tolliunioon meie poliitilisele koostööle kaasa saab aitama, ning mil määral meie ühine tollipoliitiline esinemine väljamaa silmis meie prestishi tõstab; siin võiks ainult teoreetilisi oletusi teha, mida aga ülearuseks tuleb pidada, sest et neid raske millegagi põhjendada oleks: — läheb meil korda oma majanduslikke huvisid vastastikku konsolideerida, siis oleme tolliuniooni kaudu poliitilisele koostööle kindla aluse pannud. Ei lähe aga see mitte korda, siis võib tolliunioon ka poliitilise lepingu tähtsust tumestada.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

- „Eesti Politsileht“ nr. 41. 25. okt. 1924.
- „Sõdur“ nr. 43. 25. okt. 1924.
- „Kalaasjandus“ nr. 36, 1924.
- „Ühistegevusleht“ nr. 10. Oktoober 1924. a.
- „Kasvatus“ nr. 10. Oktoober 1924.

Kroonika.

Eesti.

Tulevase messe asjus.

A/S. „Näitus“ järelepärimise peale on kaubandus-tööstusministeerium vastanud, et tema takistusi ei taha teha näitusmesse korraldamiseks Tallinnas 1925. a., ehk küll kaubandus-tööstusministeeriumi arvates igaaastane näitus-messe toimepanemine liig sagedane ja otstarbekohatu on, ning sellepärast soovitatavam oleks näitusmessesi igal aastal mitte toime panna vaid mõneaastaliste vöheaegadega, mis nende sisukusele väga palju kaasa aitaks ja nii väljapanijate kui ka vaatajate huvide seisukohalt kasulikum oleks. —

A./S. „Anton Heilmann'i“ äri administratsiooni all.

Teisipäeval, 21. okt. oli „Anton Heilmanni“ kreditoride peakoosolek, kus päevakorras oli administratsioonide valimine. Ilmunud olid kohalikud kreditorid ja ka väljamaa kreditoride esitajad. Administratsiooni valiti: August Luberg, Theodor Huene ja Johan Arro.

„V. Maa“ 24. okt. 1924.

Eesti-Hollandi kaubaleping Riigikogus.

Vabariigi valitsus otsustas esitada riigikogule Eesti-Hollandi vahel 24. juulil s. a. allkirjutatud kaubalepingu kinnitamise seaduseelnõu.

„V. Maa“ 24. okt. 1924.

Ulila elektrijaam uue omaniku kätte?

Ulila elektrijaamal, mille üleshitamine suuri summasid neelas, puudub nüüd küllaldane arv tarvitajaid, mille tagajärjel jaama seisukord rahalisest küljest ikka tõsisemaks muutub. Suuremaks tarvitajaks võiks olla Tartu linn, kellele jaama tahetakse edasi müüa, kuid tingimistest kokku ei lepita. Asjast on huvitatud ka keegi kohalesõitnud Rootsi ärimees.

„V. Maa“ 28. okt. 1924.

Eesti kaubad, mis ekspordeerimisel kontrollist läbi käivad.

Hoidmiseks, et halba kaupa ei ekspordeeritaks, on Eestis mitmete ekspordikaupade kohta kontroll sisse seatud. Kontrolli teostavad valitsusasutuste ametnikud. Kaubad, mis kontrolli alla käivad, on:

1. Linad. Eestist ekspordeeritavatel linadel peab olema märk juures, mis sisaldab nimetust „Eesti lina“ Eesti ja inglise keeles, ekspordeeritava äri nime või nimemärki ja lina sortide nimetust. Kõik Eestist väljasaadetavad linad jagatakse maakondade järele kuude liiki ja iga liik kuude sorti. Sordimärgid on: G., R., H. D., D., O. D. ja L. O. D. Neile on, peale Livonia linade, mis ainult sordimärgiga varustatud, liigimärgid juure lisatud. Nii on Petseri linad peale sordimärkide veel „P“ tähega, Võru linad „W“ tähega, Piiri linad „Ps“ tähtedega, Tartu linad „T“ ja kahe „x“ tähega ja Pärnu linad „P“ ja kahe „x“ tähega varustatud, näit. kannab Võru D. sort märki „W. D.“ ja Tartu D. sorti linad märki „TxDx“.

Väljaveetavad linad on kaubandustööstusministeeriumi linapraakerite poolt kontrollitud.

(Riigi T. nr. 97—1921. a. ja nr. 35—1923. a.)

2. Linaseemned. Iga väljasaadetav linaseemne püti või koit peab kandma eesti- ja ingliskeelset pealkirja: „Eesti linaseeme, puhutus . . . 0/0, idanemine . . . 0/0“. Linaseemned, mille puhutus mitte vähem kui 94⁰/₀ ja idanemine mitte vähem kui 83⁰/₀ ja mis muudele tingimistele vastavad, mida seemnemüügi korralduste järele nõutakse, kannavad peale eelpool toodud pealkirja nimetust „Külviseeme“ ehk „Kroonseeme“. Linaseemned, mis nende tingimistele ei vasta, kannavad nimetust „Öliseeme“.

(Riigi Teat. nr. 20, 24 ja nr. 97—1921. a. ja nr. 35—1923. a.)

3. Ristikheinaseemned. Neid lubatakse välja vedada plombeeritud kohtides pealkirjaga „Eesti ristikheinaseemned“ põllutööstusministeeriumi seemne kontrolljaama tunnistuse põhjal või jälle plombeerimata kohtides ilma seemnekontrolljaama tunnistusega, kui kohtidel ja kosamentides on nimetatud: „Tõestamata (või teadmata) päritoluga ristikheinaseemned“.

(Riigi Teat. nr. 20 ja 24—1921. a. ja 4/5—1924. a. Põhitollitariif.)

4. Kartulid. Kui kartulid on määratud maa-desse, kus tõendust nõutakse, et nad haigustest vabad, siis lastakse kartulid ainult põllutööstusministeeriumi tunnistuse põhjal välja. Kotid või kastid plombeeritakse järelevalve poolt kinni ja nende külge kinnitatakse teatelehed, mis põllutööstusministeeriumi põllumajanduse peavalitsuse poolt selleks antud.

Neil väljaveetavatel kartulitel ei tohi olla kartulivähja ja nad peavad olema pärit maakonnast, kus kartulivähja ette ei tule. Peale selle nõutakse, et nad ei sisaldaks üle 4⁰/₀ külmavõtetud, mehaaniliselt vigastatud, mädanenud, kärnaseid ja bakterioosist tabatud kartulid.

(Riigi Teataja nr. 115/116—1922. a.)

5. Liha ja lihasaadused. Väljamaale viia on lubatud ainult liha, mis inimestele toiduks kõlblikuks ja täisväärtuslikuks tunnustatud ja vastava lihatempliga märgitud . . .

Soolatud seaküljed (bakon) peavad olema märgitud ovaalkujulise templiga, mille ülemisel serval on sõnad: „Eesti—Eesthonia“, keskel tapamaja nimetus ja all serval ingliskeelsed sõnad: „Under Government control“.

Vorstid ja muud lihasaadused peavad olema pigistusplommiga märgitud, millel peab olema ära tähendatud tehase nimi, või registreeritud märk ja tehase asukoht.

Väljaveetav liha peab olema varustatud väljaveomärgiga, mis varustatud volitatud loomaarsti allkirjaga ja ametiplitseriga. Väljaveomärk on neljanurgeline pruunist papist sedel, mis traadi ja pigistusplommi abil kaubakatte või, kui liha ilma katteta saadetakse või niisuguses kattes, mida võimalik ei ole kindlasti sulguda, kauba enese külge kinnitatakse. Väljaveomärgi ühel küljel on Eesti, teisel küljel inglise, Prantsuse või Saksa keeles tekst, milles tunnustatakse, missuguses tapamajas loom tapetud ja millal liha kõlblikuks tunnustatud ja väljaveoks lubatud.

(Riigi Teat. nr. 108—1923. a. ja nr. 27/28—1924. a.)

6. **Või.** Eestist väljaveetav või peab olema puhtalt hea pergamentiga pakitud uutesse, puhastesse, 8 viisaga varustatud bukupuust tunnidesse ehk kastidesse niisugusest puust, mis võile ei anna mingisugust maiku ega põhjust rikkiminekuks. Tunnide ehk kastide kaante all (või peal) peab olema valge siidipaberist kontrollmärk, tunnide ehk kastide kaane peal punane ekspordimärk ja tünni ehk kasti järjekorra nr. Väljaveetav või on kahte sorti. I sorti või varustatakse kvaliteedimärgiga, II sorti jäetakse ilma niisuguse märgita.

Või kontrollmärgile on trükitud: „Pure Esthonian Butter. Valitsuse kontroll. Reg. No. . . 192. . . Under government control.“

Kontrollmärgile on üles tähendatud piimatalituse registreerimise nr. ja või valmistamise aasta.

Väljaveetavas võis ei tohi olla rohkem kui 16^{0/0} vett, konserveerimise aineid peale keedusoola ja kahjulikke värviseid. Võid, mis on valmistatud pastöriseerimata koorest ehk koorest, mis temperatuuri juures alla 80⁰ C. pastöriseeritud, ei tohi välja vedada.

(Riigi Teataja nr. 85/86 ja 98/99—1924. a.)

7. **Juust.** Väljaveetava juustu kastid on varustatud valitsuse kontrollmärgiga, traadi ja kontrollkomisjoni plommiga. Välja vedada võib igat liiki juustu, laabiga valmistatud kõva ja pehme kui ka hapupiima juustu. Juust peab sisaldama rasva kuivaines vähemalt: täisrasvane 45^{0/0}, kolmveerandrasvane 35^{0/0}, poolrasvane 25^{0/0}, ja veerandrasvane 15^{0/0}. Alla 15^{0/0} on lahja piima juust. Schveitsi (Emmenthali) juust peab vähemalt 4 kuud vana olema. Teised juustuliigid peavad olema küllalt valminud.

Isikud ja ettevõtte, kes Eestist võid ja juustu välja veavad, peavad olema selleks luba nõujanud. Välja vedada tohib ainult niisugust võid ja juustu, mis on valmistatud registreeritud piimatalitustes ja väljaveoks kõlblikuks tunnistatud.

(Riigi Teataja nr. 85/86 ja 98/99—1924. a.)

8. **Munad.** Eestist väljaveetavad kodulindude munad peavad olema pakitud kastidesse niisuguse pakkimisega, mis munade väärtust ei alanda. Kastid plombeeritakse tšiplommidega ja igale kastile ja ta lahutatavale osale peab olema tähis (etikett) kleebitud, millel inglise keeles munade sort, jaotus (värsked ehk magasineeritud) ja suurtosina (120 tükki) raskus klg. tähendatud. Kõige parematel munadel on tähis sinist, keskmistel punast ja neist alamal sordil kollast värvi. Väljaveekontrollöör paneb oma templi tähisele, nii et sellest pool tähisele, pool kastile tuleb.

Välja viia ei lubata mune, mis määratud, katkised, alla 48 grammi rasked, läbipaistmatud, tuhmid, kollane koorega kokkupuutumises ehk kus tumedad täpid munas.

(Riigi Teataja nr. 115/116—1922. a.)

9. **Metsamaterjal.** Eksporteeritav metsamaterjal iseäralise kontrolli all läbi ei käi. Nõutakse ainult, et väljaveofirma eksporteeritava saetud ja tahutud metsamaterjali (lauad, plangud ja nende otsad, liiprid, prussid, müürlaidid ja teised) oma erimärgiga varustaks. Märk peab olema kaubandus- ja tööstusministeeriumis registreeritud.

(Riigi Teataja nr. 55/56—1924. a.)

Kaubamärkide tarvitamise ainuõiguse kindlustamine Eestis.

Kui keegi tööstur või kaupleja soovib Eestis omaie mingisuguse kaubamärgi tarvitamiseks ainuõigust nõu-

tada, siis peab ta selle kaubamärgi patendiameti registreerima. Patendiamet asub kaubandus- ja tööstusministeeriumi juures.

Väljamaal asuvate kaubandusliste ja tööstusliste ettevõtete kaubamärgid võetakse registreerimiseks, kui need kaubamärgid on seadusliku kinnituse leidnud riigis, kus kaubamärgi omaniku ettevõtte asub, ja kui selle riigi poolt ka Eesti kaubamärgid seaduslikuks kinnitamiseks vastu võetakse.

Kaubamärgi registreerimiseks tuleb esitada patendiametile sellekohane kirjalik soovivaldus (iga kaubamärgi jaoks eraldi). Kui kaubamärgi omanik väljamaal elab, siis tuleb nõudmine esitada Eestis elava voliniku läbi. Selles kirjalikus soovivalduses peab olema nimetatud:

a) kaubamärgi omaniku ees- ja liignimi ehk ettevõtte nimetus, kui ettevõtte kaubamärgi omanikuna esineb, omaniku asukoht ja kelle nimele kaubamärk tuleb registreerida;

b) tähtaeg, mille peale kaubamärk soovitakse registreerida, ja

d) äriala, kus kaubamärk tarvitusele võetakse.

Kui soovivaldus voliniku läbi esitatakse, siis tuleb ära tähendada voliniku nimi, elukutse ja asukoht; kui mitu isikut soovivalduse esitavad, siis tuleb ära tähendada, kellele neist ametlikud teadaanded tulevad saata.

Kirjalikule soovivaldusele tulevad järgmised lisad juure panna:

a) kaubamärgi kujutus 10 eksemplaaris; nendest peab üks kujutus nõudekirja enese või kaubamärgi kirjelduse ehk eraldi juurelisatud lehele kleebitama, mis kaubamärgi omaniku või tema voliniku poolt allakirjutatud on. Kujutused peavad olema puhtad, trükitud ehk tehitud tuschiga või mõne muu kestva värviga ning sarnased, et kaubamärgi osad selgelt tunda oleksid. Kujutus ei pea mitte üle 33 cm. pikk ja 21 cm. lai olema. Kujutused tulevad esitada ka sel korral, kui kaubamärk ainult sõnadest koos seisab;

b) kaubamärgi klishee, mida tuleb esitada nõudekirjaga või ka hiljemalt patendiameti nõudmisel; klishee tuleb esitada ka sel korral, kui kaubamärk ainult sõnadest koos seisab. Klishee maksimaalne suurus: 10 cm. pikk, 15 cm. lai; klishee kõrgus 24 cm.;

d) kaubamärgi kirjeldus;

e) kaupade nimekiri, mille jaoks kaubamärk on määratud; on kaupade nimekiri lühike, siis võib teda nõudekirjas ära tähendada;

g) Eesti Panga osakonna kviitung registreerimise maksu tasumise üle;

h) tõendus (politsei tunnistus) ettevõtte olemasolemis üle;

i) notaaruse poolt kinnitatud volikiri, kui nõudekiri voliniku läbi esitatakse; väljamaal antud volikiri peab sealse notaaruse ehk vastava ametiasutuse poolt kinnitatud olema;

k) väljamaalt esitatava kaubamärgi registreerimise nõudekirjale tuleb juure lisada tunnistus selle üle, et kaubamärk on registreeritud selles riigis, kus kaubamärgi omaniku ettevõtte asub.

Nõudekiri, kui ka teised asjakirjad peavad olema puhtad, kergesti loetavad ja kirjutatud kestva, valgel, mitteläbipaistval paberil; paberi suurus harilik (33 cm. pikk ja 21 cm. lai). Kõigile dokumentidele, mis mitte Eesti keeles ei ole, tuleb eestikeelne tõlge juure lisada

Tarvitamise ainuõigust ei või saada kaubamärkidele, a) mille pealkirjad ja kujutused käivad ühiskondlise korra, kõlbluse ehk kordluse vastu; b) mis liig vähe eralduvad kaubamärkidest, mis teiste töös-

turite või kauplejate poolt sedasama liiki kaupade jaoks registreeritud; d) mille pealkirjad ja kujutused ette teades valed on ja mille eesmärgiks on ostjaid meelega eksiteele viia; e) mis teatud kauba jaoks üldisele tarvitusele võetud; g) mis sisaldavad riikide, kodu- või väljamaa linnade ja kohtade vappe või teisi tunnismärke, või kellegi isiku nime või kujutust ilma sellekohase loata, ja h) mis koos seisavad ainult üksikutest tähtedest, numbritest või niisugustest sõnadest, mis seletavad kauba valmistamise ehk tarvitamise viisi, valmistamise aega või kohta, kauba ostarbet, hinda, kogu või raskust.

Kui ettepaned märk on leitud seaduse nõuetele vastav olevat, siis annab patendiamet märgi omanikule märgi tarvitamise ainuõiguse peale tunnistuse.

Tööstuse või kaubanduslise ettevõtte võõrandamise või rendileandmise korral läheb kaubamärgi tarvitamise ainuõigus endise omaniku nõusolekul uuele omanikule, kui endise omaniku nõusolekust patendiametile tõendus ette pannakse, mis kuue kuu jooksul ettevõtte võõrandamise või rendileandmise päevast arvates peab sündima.

Tunnistus kaubamärgi peale antakse soovi mööda üheks kuni kümneks aastaks, väljaandmise päevast arvates. Enne tähtaja lõppu võib tunnistust uueks tähtajaks uuendada.

Maksud registreerimise juures on: Eesti Panga osakonna kviitung 300 marga peale, mis registreerimise sooviavalduse juures esitatakse. See maks on kaubamärgi läbivaatamise maks ja teda tagasi ei maksta, kuigi kaubamärk kinnitamist ei leia.

Kaubamärgi kinnitamise korral tuleb tunnistuse saamiseks esitada Eesti Panga osakonna kviitung vastavate aastamaksude tasumise üle. Need on: esimese aasta pealt 300 marka ja iga järgmise aasta pealt 100 marka. Aastamaksud tulevad tasuda kõige selle aja eest ette ära, mille peale tunnistus võetakse. Tunnistuse uuendamise juures tähtaja mõõdamiseks tuleb tunnistuse eest niisama esimese aasta pealt 300 ja iga järgmise aasta pealt 100 marka maksta. Kaubamärgi registreerimise tunnistuse ümberkirjutamiseks uue omaniku nimetele tuleb maksta, 300 marka.

(Sead. kogu XI köide, 2 jagu, Tööstusseaduse 1913. a. väljaanne 5. peatükk, „Riigi Teataja“ nr. 39–1921. a., nr. 147/148–1923. a. ja nr. 81/82–1924. a.).

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

14–21. oktoobrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

20 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 237,5 tonni ja 1 vagun kõisi.

Kokku 21 vagunit eksportkaupe, peale selle 14 saadetust bagaashkaupe, kaal 712,3 klgr.

2. Transiitkaupe.

Ülalähendatud aja jooksul transiitkaupe Venemaale ei saadetud.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaal raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit petroleumi, kaal 25,3 tonni ja 10 saadetust bagaashkaupe, kaal 304 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

14–21. oktoobrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

5 vagunit tsementi, kaal 75,1 tonni; 1 saadetust majakraami, kaal 251 klgr.; 2 saadetust puuvillariiet, kaal 908 klgr.; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 344 klgr.; 1 vagun 1 hobusega; 1 platvorm viljapeksu masinaga, kaal 4,9 tonni; 1 saadetust Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 524 klgr.; 2 vagunit 8 elus sarvloomade, 8 hobuse- ja 2 elusseaga; 6 vagunit segakaupa, kaal 27,4 tonni; 1 platvorm autoga, kaal 1801 klgr. ja 1 vagun aniliinvärvi, kaal 16,4 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 vagun suhkurt, kaal 16,9 tonni; 1 vag. fajansnõusi, kaal 3149 klgr.; 1 saadetust valmisnahku, kaal 101 klgr.; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 144 klgr.; 1 vag. heeringaid, kaal 15,7 tonni; 1 vag. nisujahu, kaal 10,0 tonni; 1 saadetust loomasarvi, kaal 46 klgr.; 1 vag. emailleeritud nõusid, kaal 3686 klgr.; 1 saadetust raudpolte, kaal 1160 klgr. ja 5 vagunit segakaupa, kaal 5934.

Ametlikud teated kaubandustööstusministeriumilt.

Daani.

Daani eksporttapamajade tegevus 1924. a. Daani veterinaarinspektorite teadete järele tapeti Daani eksporttapamajades aja jooksul jaan. – juul. 1924 ülepea 2.365 000 siga, 85000 sarvloomade, 144600 vasikat, 41700 lammast ja 7300 hobust. – Võrdluseks olgu tähendatud, et vastaval ajal 1923 tapeti eksporttapamajades 1.891.000 ja a. a. 1911–1914 läbistikku 1.433.000 siga.

Teated ettevõtete tegevusest.

Kaubandus-tööstusministeriumi tööstuse osakond on järgmiste uute tööstusettevõtete sisseseadmiseks ja tööalgamiseks luba annud:

Hans Schönberg'ile, Tallinnas, Kopli tän. Nr. 22-b schokoladivabriku „Solid“ sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Vabrikul on 7 tööli. Jõuandjaks 4 h. j. elektrimootor. Valmistab mitmesuguseid maitseaineid peaaesjalikult siseturu tarbeks.

Georg Koppel'ile, Paides, Pärnu ja Kivi tän. nurgal vasevalamise ja rauatööstuse töökojas tööalgamiseks. Töökojal on 12 tööli. Jõuandjaks elektrimootorid. Valmistab mitmesuguseid valamise ja mehaanika tööid ja parandab masinaid ning põlvitööriistu.

O/ü „Meleski klaasitööstus“ Meleskis, Viljandi maak. klaasivabriku sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Vabrikus leidub 70 tööli. Tööd. Jõuandjaks on 6 h. j. lokomobiil. Valmistab mitmesuguseid pudelisi ja klaasnõusi nii sise- kui ka välis- turu jaoks.

Tõnis Saarepere'le, Rakveres, (linna krunt Nr. 928) saeveski sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Saeveskis leiab 10 tööli. Tööd. Jõuandjaks on 35 h. j. lokomobiil. Töötab palke ja latte mitmesuguseks ehitusmaterjaliks kohalistele tarvitajatele.

Albu põllumeeste kogu kartuliühisusele, Seidla asund. Järva maak. saeveski sisseseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Saeveskis leiab 8 tööli.

tööd. Jõuandjaks on 12 h. j. lokomobiil. Valmistab mitmesugust ehitusmaterjali ümbruskonna tarvitajatele.

Viljandi likööri- ja veinivabrikute o/ü. „Alko“ Viljandis tema likööri- ja veinivabriku üleviimiseks uutesse ruumidesse Viljandis, Lossi tän. Nr. 33-b, vabrikus leiab 20 töelist tööd. Valmistab mitmesuguseid napse, likööri ja veinisi kohaliseks ja ka väljaveo tarbeks.

Muudatused aktsiaseltside ja osaühisuste põhikapitaalides.

Eesti marjaviina- ja likööri- ja veinivabrikute o/ü. „Emlo“ põhikapitaal määratakse kindlaks Mk. 3.540.000 (enne Mk. 1.000.000) peale, mis jaguneb 3500 osat. 6 Mk. 1000.— (R. T. nr. 128/129—1924. a.).

Tallinna krediitpanga põhikapitaal määratakse kindlaks Mk. 30.000.000 (enne Mk. 5.000.000) peale, mis jaguneb 120.000 akts. 6 Mk. 250.— (R. T. nr. 130—1924. a.).

Ärikalender.

7. novembril.

Eesti laenu ja spediitsiooni osaühisuse erakorraline koosolek kell 5 p. l. ettevõtte ruumides.

9. novembril.

A/S. „Räpina“ paberivabriku aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 4 p. l. Tartus, Suurturg nr. 3 advokaatide büroo ruumides. O/ü. „Kosmoliit“ osanikkude korraline peakoosolek kell 1 päeval o/ü. „Kosmoliit“ ruumides.

Tähtsamad vähempakkumised.

Posti peavalitsus (Tallinnas, Kreuzvaldi t. 10), kinnisel, 7. novembril s. a. kell 11 homm. — 250 raudpostkastide valmistamise.

Merejõudude st. tehnikaosakond, kinnisel, 9. detsembril s. a. kell 10 homm. — 300 pd, värnitsat.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsaoksjonid.

14. novembril 1924. a. Tapa alevis, politseivalitsuse ruumes:

a) Rava metskonnast 23,59 tiinu ja 66 üksikut puud 18 tüki, hinnatud 750.845.— marka.

b) Järeda metskonnast 34,06 tiinu, 14 tüki, hinnatud 597.095.— marka.

17. novembril 1924. a. Haapsalus, Haapsalu metskonna metsaülemale kaniseleis:

a) Pütsalu metskonnast 15,77 tiinu, 14 tüki, hinnatud 376.372.— marka.

b) Rikuldri metskonnast, 9,59 tiinu, 10 tüki, hinnatud 434.636.— marka.

18. novembril 1924. a. Torma vallamajas, Torma metskonnast 32,92 tiinu 61 tüki, hinnatud 1.317.545.— marka.

19. novembril 1924. a. Lelle vallamajas, Kõnnu metskonnast 26,20 tiinu ja 160 üksikut puud, 25 tüki, hinnatud 1.299.818.— marka.

20. novembril 1924. a. Rakvere vallamajas:

a) Pagari metskonnast 145,57 tiinu, 38 tüki, hinnatud 4.619.682.— mr.

b) Loobu metskonnast 41,99 tiinu, 35 tüki, hinnatud 1.375.560.— mk.

24. novembril 1924. a. Pärnus, maakonna politseivalitsuse ruumes:

a) Voltvehi metskonnast 69,12 tiinu, 41 tüki, hinnatud 5.974.373 — marka.

b) Laiksaare metskonnast 120,29 tiinu, 85 tüki, hinnatud 7.193.077.— marka.

Ligemaid teateid müügitulevate metsatükkide üle annavad kohalikud metsaülemad ja metsade peavalitsus, Tallinnas, Kiriku tän. nr. 4.

Uued seadused ja määrused.

Tervishoidlised sundmäärused vorstivabrikute ja lihakonserveerimise asutuste kohta Narvas on avaldatud R. T. nr. 130—1924. a.

Isiklikud teated.

Varanduse hoolekanne.

1924. aastal Tallinnast lahkunud Ivan Michaili p. Schvetsov'i varanduse üle on hoolekanne sisse seatud (R. T. 128/129).

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	6—13. sept.	13—20. sept.	20—28. sept.	28. sept.—5. okt.	5—12. okt.	12—19. okt.
Teravilja ja jahu . . .	35	61	84	53	64	51
Kartulid . . .	12	35	32	61	81	128
Elusloomi . . .	63	83	63	78	55	96
Linu ja takku . . .	7	7	3	5	6	19
Põletispuid . . .	173	178	175	127	171	183
Muud metsamaterjaali . . .	479	374	356	366	429	324
Põlevkivi . . .	207	213	167	193	139	120
Muud era-kaupa . . .	1093	1001	1001	1082	1148	757
Kokku . . .	2069	1952	1881	1965	2093	2192
Raudtee veod . . .	329	304	254	323	319	378

Kokku laaditud . . . 2398 2256 2135 2288 2412 2570

Tallinna laiaroopalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:

	1—7. aug.	7—15. aug.	15—23. aug.	23—31. aug.	1.—7. sept.	7—15. sept.
Teravilja ja jahu . . .	2	4	7	21	24	28
Kartulid . . .	1	4	3	—	—	1
Põletispuid . . .	204	166	198	233	109	131
Metsamaterj. . .	162	186	161	196	315	323
Linu ja takku . . .	1	3	—	2	1	1
Muud erakaupad . . .	83	101	125	97	99	101
Põlevkivi . . .	26	36	31	63	86	88
Kokku . . .	479	500	525	612	634	673

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.	420—450
Ameerika sort.	pd.	1020—1060	külvi 95%	pd. 520—530
sõre Ameerika	"	1080—1100	Takud, Codilla I.	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			II.	—
nisu, pehme,	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	55—58
sõre	"	—	Newcastle	51—52
pehmed, teised sordid	"	—	sepa	60—62
Rukki jahud	"	425—440	Koks, valu	89—
püül	"	625—650	gaasi	85
Nisu, Vene	"	—	Põlevkivi, I. sort	10
Rukis Eesti	"	390—410	Põlevkivi, II. sort	7,5
Vene,	"	—	III. "	5
Kaerad, toidu, Eesti	"	230—240	Raud, sordi	290—305
seemne, Vene	"	—	talad (T)	295—
Ódrad, Eesti	"	290—300	vits	440—490
Erned, rohelisted, Eesti	"	—	raud plekk	470—500
Hollandi	"	780—	tsingitud	720—760
Riis, Burma II.	"	760—780	Teras Inglis.	—
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	—75	Saksa	—
piirituse	"	—	nikkel	—
Kartuli tõrklis „Superieur“	"	—660	vedru	500—
Piim, pudelites	ltr.	19	tõõritstade	1200—1400
Või, meierei, eksport	n.	144—148	talla	320—355
Või siseturg	"	110—115	Malm	—225
Margariin, väljamaa	"	51—60	Inglitina	10500—11000
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	2800—3000	Seatina	1300—
Kaseiin	"	650—800	Vask, plekk punane	4300—4700
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	23,5—24	valge	3800—4300
II. s.	"	21—22	Tsink-plekk	1600—1640
Kakao, Inglis	pd.	2400—2600	Ameerika	—
Ameerika	"	—	Hollandi	2800—3200
Hollandi	"	2800—3200	Kohvi, Rio, Santos	4800—5200
Kohvi, Rio, Santos	"	4800—5200	Kohvi, Kes-Ameerika sordid	5600—7200
Kohvi, Kes-Ameerika sordid	"	5600—7200	Mexiko	—
Mexiko	"	—	Tee, lahtine Pekoe broken, Java	—
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	Orange Pekoe, Java	7000—7200
Orange Pekoe, Java	"	7000—7200	Tseilon	7200—7600
Tseilon	"	7200—7600	Moning, Hiina	5200—6000
Moning, Hiina	"	5200—6000	Suhkur, peenike valge, Saksamaa	970—980
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	970—980	Java	980—
Java	"	980—	Poola	—
Poola	"	—	Czechoslovaakia	1000—
Czechoslovaakia	"	1000—	Siirup, kartuli, B 420	735—
Siirup, kartuli, B 420	"	735—	B 380	—
B 380	"	—	Glucose	735
Glucose	"	735	Sool, lahtine Saksa	57—59
Sool, lahtine Saksa	"	57—59	Hispania	53—54
Hispania	"	53—54	Heeringad Yarmouth, Matties	tünn 5600—
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	5600—	Matfulls	5800—
Matfulls	"	5800—	Shotti, Matties	5700—5800
Shotti, Matties	"	5700—5800	Matfulls	5850—6000
Matfulls	"	5850—6000	Norra Sloe	—
Norra Sloe	"	—	Liha, sea, I. sort	pd. 1600—1760
Liha, sea, I. sort	pd.	1600—1760	looma, I. sort	900—1040
looma, I. sort	"	900—1040	Pekk, eksport. I s.	—
Pekk, eksport. I s.	"	—	Heinad, aasa	vaguniviisi
Heinad, aasa	vaguniviisi	—	Óitkoogid, linaseemne	330—
Óitkoogid, linaseemne	"	330—	palmi	240—
palmi	"	240—	päevalille	—370
päevalille	"	—370	soja	240—
soja	"	240—	Nisukliid	240—
Nisukliid	"	240—	Rukkikliid.	—
Rukkikliid.	"	—	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars. 48,25—54
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54	Mitkal, ekstra	34,50—41,25
Mitkal, ekstra	"	34,50—41,25	Lina, Liivi R.	pd. 2700—
Lina, Liivi R.	pd.	2700—	Võru-Petseri	3200—3300
Võru-Petseri	"	3200—3300	Tartu	2900—3000
Tartu	"	2900—3000	Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.	420—450
Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.			külvi 95%	pd. 520—530
külvi 95%	pd.	520—530	Takud, Codilla I.	—
Takud, Codilla I.	"	—	II.	—
II.	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	55—58
Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	55—58	Newcastle	51—52
Newcastle	"	51—52	sepa	60—62
sepa	"	60—62	Koks, valu	89—
Koks, valu	"	89—	gaasi	85
gaasi	"	85	Põlevkivi, I. sort	10
Põlevkivi, I. sort	"	10	Põlevkivi, II. sort	7,5
Põlevkivi, II. sort	"	7,5	III. "	5
III. "	"	5	Raud, sordi	290—305
Raud, sordi	"	290—305	talad (T)	295—
talad (T)	"	295—	vits	440—490
vits	"	440—490	raud plekk	470—500
raud plekk	"	470—500	tsingitud	720—760
tsingitud	"	720—760	Teras Inglis.	—
Teras Inglis.	"	—	Saksa	—
Saksa	"	—	nikkel	—
nikkel	"	—	vedru	500—
vedru	"	500—	tõõritstade	1200—1400
tõõritstade	"	1200—1400	talla	320—355
talla	"	320—355	Malm	—225
Malm	"	—225	Inglitina	10500—11000
Inglitina	"	10500—11000	Seatina	1300—
Seatina	"	1300—	Vask, plekk punane	4300—4700
Vask, plekk punane	"	4300—4700	valge	3800—4300
valge	"	3800—4300	Tsink-plekk	1600—1640
Tsink-plekk	"	1600—1640	Ameerika	—
Ameerika	"	—	Hollandi	2800—3200
Hollandi	"	2800—3200	Kohvi, Rio, Santos	4800—5200
Kohvi, Rio, Santos	"	4800—5200	Kohvi, Kes-Ameerika sordid	5600—7200
Kohvi, Kes-Ameerika sordid	"	5600—7200	Mexiko	—
Mexiko	"	—	Tee, lahtine Pekoe broken, Java	—
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	Orange Pekoe, Java	7000—7200
Orange Pekoe, Java	"	7000—7200	Tseilon	7200—7600
Tseilon	"	7200—7600	Moning, Hiina	5200—6000
Moning, Hiina	"	5200—6000	Suhkur, peenike valge, Saksamaa	970—980
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	970—980	Java	980—
Java	"	980—	Poola	—
Poola	"	—	Czechoslovaakia	1000—
Czechoslovaakia	"	1000—	Siirup, kartuli, B 420	735—
Siirup, kartuli, B 420	"	735—	B 380	—
B 380	"	—	Glucose	735
Glucose	"	735	Sool, lahtine Saksa	57—59
Sool, lahtine Saksa	"	57—59	Hispania	53—54
Hispania	"	53—54	Heeringad Yarmouth, Matties	tünn 5600—
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	5600—	Matfulls	5800—
Matfulls	"	5800—	Shotti, Matties	5700—5800
Shotti, Matties	"	5700—5800	Matfulls	5850—6000
Matfulls	"	5850—6000	Norra Sloe	—
Norra Sloe	"	—	Liha, sea, I. sort	pd. 1600—1760
Liha, sea, I. sort	pd.	1600—1760	looma, I. sort	900—1040
looma, I. sort	"	900—1040	Pekk, eksport. I s.	—
Pekk, eksport. I s.	"	—	Heinad, aasa	vaguniviisi
Heinad, aasa	vaguniviisi	—	Óitkoogid, linaseemne	330—
Óitkoogid, linaseemne	"	330—	palmi	240—
palmi	"	240—	päevalille	—370
päevalille	"	—370	soja	240—
soja	"	240—	Nisukliid	240—
Nisukliid	"	240—	Rukkikliid.	—
Rukkikliid.	"	—	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars. 48,25—54
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54	Mitkal, ekstra	34,50—41,25
Mitkal, ekstra	"	34,50—41,25	Lina, Liivi R.	pd. 2700—
Lina, Liivi R.	pd.	2700—	Võru-Petseri	3200—3300
Võru-Petseri	"	3200—3300	Tartu	2900—3000
Tartu	"	2900—3000	Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.	420—450
Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.			külvi 95%	pd. 520—530
külvi 95%	pd.	520—530	Takud, Codilla I.	—
Takud, Codilla I.	"	—	II.	—
II.	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	55—58
Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	55—58	Newcastle	51—52
Newcastle	"	51—52	sepa	60—62
sepa	"	60—62	Koks, valu	89—
Koks, valu	"	89—	gaasi	85
gaasi	"	85	Põlevkivi, I. sort	10
Põlevkivi, I. sort	"	10	Põlevkivi, II. sort	7,5
Põlevkivi, II. sort	"	7,5	III. "	5
III. "	"	5	Raud, sordi	290—305
Raud, sordi	"	290—305	talad (T)	295—
talad (T)	"	295—	vits	440—490
vits	"	440—490	raud plekk	470—500
raud plekk	"	470—500	tsingitud	720—760
tsingitud	"	720—760	Teras Inglis.	—
Teras Inglis.	"	—	Saksa	—
Saksa	"	—	nikkel	—
nikkel	"	—	vedru	500—
vedru	"	500—	tõõritstade	1200—1400
tõõritstade	"	1200—1400	talla	320—355
talla	"	320—355	Malm	—225
Malm	"	—225	Inglitina	10500—11000
Inglitina	"	10500—11000	Seatina	1300—
Seatina	"	1300—	Vask, plekk punane	4300—4700
Vask, plekk punane	"	4300—4700	valge	3800—4300
valge	"	3800—4300	Tsink-plekk	1600—1640
Tsink-plekk	"	1600—1640	Ameerika	—
Ameerika	"	—	Hollandi	2800—3200
Hollandi	"	2800—3200	Kohvi, Rio, Santos	4800—5200
Kohvi, Rio, Santos	"	4800—5200	Kohvi, Kes-Ameerika sordid	5600—7200
Kohvi, Kes-Ameerika sordid	"	5600—7200	Mexiko	—
Mexiko	"	—	Tee, lahtine Pekoe broken, Java	—
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	Orange Pekoe, Java	7000—7200
Orange Pekoe, Java	"	7000—7200	Tseilon	7200—7600
Tseilon	"	7200—7600	Moning, Hiina	5200—6000
Moning, Hiina	"	5200—6000	Suhkur, peenike valge, Saksamaa	970—980
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	970—980	Java	980—
Java	"	980—	Poola	—
Poola	"	—	Czechoslovaakia	1000—
Czechoslovaakia	"	1000—	Siirup, kartuli, B 420	735—
Siirup, kartuli, B 420	"	735—	B 380	—
B 380	"			

Tallinna börs kursisedel

Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	"	—
Tsement, Portland, Aseri	"	760
Kriit, toores	pd.	85—110
pestud	"	110—125
Asfalt	"	150
Tõrv, kivi	"	250—300
puu kodumaa	"	325—450
Lubi	"	38—40
Gips, tükides frko Isborsk	"	25
jahvatatud toores	"	35
krohvimise, ilma kottideta	"	45
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	6500
Silikat D/B/B/	"	4750
Puumaterjalid, saetud	"	—
Besti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	—
IV s.	"	—
propsid; 7x7	"	—
liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k sid.	"	—
Nahk, talle, Eesti kodumaa tooresnahast valmistatud . pd. I s.	"	4800—5200
Nahk, talle, Ameer. tooresn. valmist. I sort	"	5800—6800
Nahk talle, Ameer. tooresn. valmist. II sort	"	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	5800—6200

Prahid :

Lina	
Tallinn — Stettin	tonn £ —
— Ghent	" —
— Dundee	" —
— Belfast	" —
—	" —
—	" —
Takud +	0%
Puumaterjalid D/B/B/ standard	
Tallinn — London	sh. —
— E. C. C. P. (Ingl. idarand)	" —
— Antwerpen	" —
— Southampton	" —
— Manchester	" —
— Amsterdam	" —
— Dundie	sh 45
Segakaup tonn	
Tallinn — Stettin	sh. 8—20
— London	" —
— Stockholm, või	Rk. 10—35
—	" —
—	" —
Kartulid	
Tallinn — Stockholm	Rk. 9,5—10
—	" —
—	" —
—	" —
—	" —

		27. X.	29. X.	31. X.
1 dollar	O.	378.—	378.—	377.—
	M.	380.—	380.—	379.—
	T.	380.—	—	—
1 naelsterling	O.	1700	1700	1700
	M.	1707	1712,5	1712
	T.	1707	1712,5	—
100 Saksa rentmk.	O.	9.000	9.000	9.000
	M.	9.100	9.100	9.100
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	944	945	942
	M.	954	955	952
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	9.975	9.985	9.975
	M.	10.115	10.125	10.100
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6450	6450	6450
	M.	6575	6575	6575
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1915	1900	1900
	M.	2015	2000	2000
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.960	14.900	14.875
	M.	15.025	15.025	15.000
	T.	—	15.025	15.000
100 Latti	O.	7150	7150	7125
	M.	7350	7350	7325
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1100	1100	1100
	M.	1150	1150	1150
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	101,50	101,50	101,50
100 Itaalia liiri	O.	1630	1610	1625
	M.	1680	1660	1675
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	5350	5350	5350
	M.	5450	5450	5450
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1800	1800	1800
	M.	1875	1850	1850
	T.	—	—	—
100 Helveetsiafr.	O.	7250	7250	7225
	M.	7350	7350	7325
	T.	—	—	—
1 Tschervonetz	O.	1800	1800	1800
	M.	1950	1950	1850
	T.	—	—	—
1000 Austria kr.	O.	5,15	5,15	5,15
	M.	5,40	5,40	5,40
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5	5	5
	M.	5,15	5,15	5,15
	T.	—	—	—